

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form.

De gröna näringarna i Sverige står inför stora utmaningar. Livsmedelsstrategin ska ge en ökad och hållbar produktion av mat. Det ska bli fler jobb och tillväxt i hela landet. Samtidigt ställer klimatförändringarna högre krav på dem som jobbar inom lantbruket. Både när det handlar om att bli mer fossilfria och mermotståndskraftiga mot extremväder. Därför är det viktigt att självasystemet för hur ny kunskap förmedlas inom lantbruket också fungerar. Inom den europeiska jordbrukspolitiken brukar man prata om begreppet AKIS, Agricultural Knowledge And Innovationssystem, ett begrepp som beskriver just hur utbildning, rådgivning och innovation fungerar i olika länder eller regioner. Så hur fungerar AKIS i Sverige och hur kan vi bli bättre på att förmedla ny kunskap inom de gröna näringarna? Som du kanske märker så är det också en ny röst här i podden Landet. Håkan Montelius heter jag som har tagit över som programledare efter Malin Marko. Nu kör vi! Och med oss idag. För att prata om AKIS har vi tre gäster som vi ska säga hej och välkomnatill. Först ut Per Hansson, verksamhetsledare på SLU Kompetenscentrum Företagsledning. Hej och välkommen Per! Tack för det. Vi har även Elisabeth Hidén, ordförande i LRF Ungdomen och sist men inte minst Jesper Broberg, förbundsdirektör på Hushållningssällskapet Förbund. Hej!

Men om vi börjar med första frågan till dig, Pär? Vi kommer att nämna begreppet AKIS en hel del den här gången. Och för den som inte är bekant med begreppet skulle du kort kunna sammanfatta vad det betyder.

Och det är en förkortning av Agricultural Knowledge Innovation Systems och det använder vi ju då. Traditionellt ser vi det traditionellt som en kedja där kunskap ska flöda fritt mellan de olika aktörerna i en sån här kunskaps kedja. Och typiskt ser man ju då att forskningen genereras i forskningen, generera ny kunskap som kommer ut i utbildningsinstitutioner och via till exempel rådgivare och vidare ut till slutkonsumenterna och kunskapen som vi primära producenter.

Tycker är ett bra sätt att beskriva det på som en kedja. Är det så det ser ut i verkligheten? Som vanligt är det ett sätt att försöka förenkla hur kunskapsflödet ser ut och i verkligheten flödar kunskaperna från väldigt många olika håll. Och det är inte minst problematiken som vi ska möta med ny kunskap ärså väldigt mycket mer komplex än vad den har varit. Om vi tittar några tiotals år tillbaka många nya mål. Vi ska försöka sammanfoga ekonomi och social och miljömässighållbarhet. Det handlar mycket om vetenskap och att det flödar kunskap mellan slut och ett slut för brukarna uppi systemet där vi försöker lösa de behov som är aktuella just för stunden. Jesper Om man skulle ta och bolla över frågan till dig hur ser du på begreppet pakis? Jag håller i allt väsentligt med Petter givetvis, men jag upplever ofta att vi tänker att AKIS är ett stort system för hela sektorn och det är ju på ett sätt så att ibland behöver vi gå ner lite närmre verkligheten. Och det upptäcker man då också att det kanske finns flera olika system beroende på vilken drifts inriktning eller vilken verksamhet man studerar. Jag tror till exempel att om man bara gör en sådan grov förenkling och tänk utifrån animalier produktion kontraväxtodling så tror jag att man har. Det fungerar olika väl beroende på aktier och historik och vilka resurser som finns och även att man är uppbyggd på lite olika sätt. Så jag tror ett komplement och en synpunkt är att man ska vara beredd på att liksom lite nyansera bilden. Att det är flera olika AKIS-system som vi faktiskt pratar om som tillsammans bildar ett stort. Om man tittar på era roller och Hushållningssällskapet. Ni är ju en etablerad rådgivningsorganisation för det svenska lantbruket. Vad skulle du säga är era roll i det här systemet? Och vad är den viktigaste funktionen? Handla om att förmedla ny kunskap? Ja, jag funderar lite på det. Jag kommer nästan fram till att Hushållningssällskapet är ett AKIS system, för det är som du säger, vi har ju rådgivare, men vi har ju också skolor. Vi har forskare, vi har fält, försök i olika utvecklingsprojekt och så vidare. Jag skulle nog säga att vi har inte en roll. Vi finns på lite olika platser i hela systemet, men framför allt inom växtodling och ekonomi.

Mindre inom animalier produktionen.

Vi ska släppa in Elisabet i samtalet. Du är ju ordförande eller för ungdomen och om du pratar kunskap och innovation, vad skulle du säga är viktigt för unga lantbrukare för att kunna satsalångsiktigt och våga ge sig in i branschen.

I dag är det ju att forskningen som bedrivs är behov anpassad, liksom att den forskning som bedrivs på olika enheter och institutioner måste skapa nytta ute på gården. Sedan är det också så att det ska kunna gå att investera. Det finns ju väldigt mycket väl fungerande system som också är dyra att investera i. Sen tror jag att genom att få igång generationsskiftet som är ganska unikt i Sverige, knappt 60 årsåldern som vi kommer att behöva mycket positivt hos inom en ganska snar framtid. Och det har visat sig att unga lantbrukaren kommer hem till sin gård eller om man kommer in i branschen att man kommer med lite färsk ögon och man kan se de här

investeringarna och satsningarna på ett nytt sätt. Tror du att det är bra för lantbruket att det kommer in unga? Men de hinder som är är självklart kostnader. Och.

Då måste de innovationssystem som sätts frambara stoppas i första effektiva så att det går att motivera dels för sig själv men också för dem som kanske ska finansiera

investeringarna till att börja med. Menar du att de är de innovationssystem som finns i dag, mest anpassade för stora lantbruk och mer resursstarka och att de är sämre anpassade för småskaliga lantbruk? Nej, jag tror att jag tror att det är. Jag tror att det finns både och. Precis som Jesper var inne på det, att det är flera olika system,

både både att det skiljer via produktionsvärden, men att det också är självklart att du och de två tar odla grönsaker och är på reko ringar så måste du ha ett visst informationsflöde av vad kunderna önskar och kunde befinna sig och så vidare.

Och arbetar du med storskalig spannmålsprodukter eller ris eller mjölkkor

så kräver det ju andra informationssystem

att det är viktigt med en bredd som är som sagt, som passar vilken verksamhet som finns. Och jag tror att det finns plats för både små och stora företag i framtiden och både för dekorering och för större industrier.

Pär, vad skulle du säga? Vad ser du för brister i dagens system och hur fungerar det med kunskapsöverföring än idag? Ja, det traditionella är ju att man säger att forskningen inte når fram och det kan väl. Det kan säkert varaså, bland annat att jobba med en kompetens. Plattform då? Kompetenscentrum företagsledning är ju ett sätt där vi försöker knyta an till näringen på olika sätt. Men det pågår ju också andra andra initiativ och man kan väl peka på dessa gröna kluster och olika partnerskap och nätverks initiativ som nu pågår runt om i Sverige som också skapar miljöer där man kan ta

vad man kan öka takten i det här, att man kan nyttja andra tekniska lösningar och så vidare. Det finns ju till exempel vitakluster och partnerskap, alla där man når ut på nya sätt, men jag tror den utvecklingen är långtifrån över. Jag kan också bejaka dig som gäst och säga att vi ser många. Det är många olika typer av kunskapssystem och de kunskapssystemen i sin tur interagerar ju mer och mer med en omgivning som är både internationellt och på tvärs mellan sektorer. Man kan inte ta ett sådant exempel som gjorde hela konferensen. Det är ju nästan så att den utvecklingen drivs av lantbrukare. Och kunskapen kommer liksom underifrån och möter forskningen som då ska försöka hantera det stora intresset som är offer för en helt annan typ av system. Tänkande handlar om att vi lever i en värld där man är mer uppkopplad och man får intryck av att kunskap sprids på ett annat sätt är det det som leder till att det blir ett annat system? Ja, jag tycker ju att det verkar som det blir vanligare och vanligare att producenter slår sig samman för att jobba med ett specifikt problem tillsammans då man söker nya vägar och ibland blir traditionella aktörer med på banan. Och ibland är vi inte det.

Så det är dags för framtidens behov av ett delvis annat förhållningssätt. Men det var det. Jag började med det här med Living Labs, men man jobbar i praktiken mer. Även forskarna är ute och jobbar i praktiken med dem som står inför ett behov av att lösa ett problem. Jag ställer frågan Håller du med om den problembeskrivningen som Per ger? Det tycker jag låter vettigt på alla sätt och vis. Men jag tänkte nästan tvärt på något sätt. Jag slås ofta över hur.

Att det är system och det vi gör i Sverige är väldigt bra. Jag tycker att ibland kan vi bli lite för mycket problem och inte göra det. Jag kan bara som exempel. Om man tittar på innovations klimatet i Sverige. Så vi genomför just nu en tävling som heter Hushållningssällskapet Arctic Challenge där olika innovations projekt får vara med och tävla och vi har över 50 sökande till den här tävlingen där vi plockar ut 15 så det kryllar och det sjuder av olika innovations idéer runt om i lantbruket men även i angränsande branscher. Jättestort söktryck till våra gymnasieskolor och naturbruksgymnasium. I princip fullt de sista årskurserna på alla skolor. SLU ligger ofta i topp när man jämför internationellt mellan olika lantbruksuniversitetet. Och till sist så tycker jag i varje fall att vi har väldigt. Även om jag är lite parti målet, väldigt duktiga och välutbildade och kompetenta rådgivare. Så sammantaget så tycker jag att vi har ett väldigt väl fungerande system som man skulle lyfta fram som något positivt i Sverige och som är en fördel för oss. Sen håller jag med Per att det finns alltid delar som man kan utveckla och anpassa osv. Men i det stora hela tycker jag vi har ett. Och mycket, mycket bra i Sverige.

Per. Du har ju även sett lite grann hur det fungerar i andra länder.

Skulle du säga att Sverige sticker ut? Där är vi mer innovativa här.

Devi Devi. På vissa områden är vi väldigt innovativa. Vi ligger långt fram inom digitalisering och så vidare.

Som ett exempel har vi en lång tradition och vi har många företag och väletablerade företag från den sektorn som är väldigt intresserade av att utveckla och implementera de gröna näringarna på olika sätt och vis. Sen tycker jag det är intressant att titta på andra länder och hur de har hanterat sina kunskaps. Flöden.

Jag har nämnt

holländarna väldigt mycket, men de jobbar med att implementera implementering av forskning som en del av universitetens verksamhet.

Vi har Chagas på Irland som också är ett exempel på där man har en tät koppling mellan forskningen och rådgivningen.

Utbytt i livsmedels systemet. Det är menat att vi ska göra precis som dem.

Egentligen handlar väldigt mycket nu om hur vi ska möta signaler som kommer i EUs Green Days Nytt och Farm to fork. Det handlar mycket mer om system på olika nivåer och där vi står.

Även om vi är duktiga står vi, tycker eller tror jag inför utmaningar när det gäller

hur vi hur vi utvecklar vidare och möter de här utmaningarna. Det är klart att vi stora utmaningar tänker här nu som behöver form och dialog. Vi i Sverige är väldigt, vi ligger väldigt långt fram. Vi har redan gjort mycket för de här stegen som inte har gjorts i våra europeiska

europeiska länder, de andra europeiska länderna.

Men jag tänker också det också ett exempel på att när kraven och förväntningar och de besluten fattas på en nivå ganska högt över de som arbetar i marknaden, de som är med Milans vardag och att det måste bli sådana beslut, så måste kommunikationen funka extremt väl för att det ska bli någon klimatnytta. På riktigt vill vi prata nu. Det är mycket prat om att man ska skydda skogen eller vara i form av vad man ska få ersättningar för.

Det är klart att om de här ersättningssystemen inte slår rätt rent effektivast på gården i vården på länsnivå, så man kan styra extremt mycket och få mycket nytta samtidigt som det finns en risk med att man styr lite snett uppifrån och man inte uppnår den klimatnytta och resurseffektivitet som man hade kunnat nå annars. Bara i Sverige så har vi gett olika förhållanden från norr till söder och då tänker man från Sverige till ner till södra Spanien och Portugal där det skiljer jättemycket länderna emellan. Så det är ganska klurigt. Det är jättebra att det kan styras och det är bra gemensamma beslut. Men det är också extremt viktigt att de här besluten vägs av noga så att vi uppnår nyttan som man kan uppnå med hjälp av metodiken.

Ett av de uttalade målen i den svenska livsmedelsstrategi är ju att livsmedelsproduktionen i Sverige ska öka. Vad säger ni om det? Har Sverige rätt kunskap för att öka matproduktionen?

Ja, det tror jag. Vi har mycket mark som ännu inte är odlad. Vi har, vi har ju mycket, vi är ju extremt bra. Man pratar om forskning och innovation och även vaxtökningsförädling. Vi har goda förutsättningar. Vi har

bra redskap och kunskap för att arbeta med odling. Vi har en mycket bra insats, insatsvaror. Vi kan öka skördarna, vi har bra foder, system och bra Djursdala och bra hälsa. För att kunna producera mycket kött och mjölk så är det att vi absolut har goda förutsättningar till att producera mer livsmedel och ett hållbart sätt idag i Sverige. Med det att vi har kunskap för att producera. Men det slog mig att vi kanske skulle kunna utveckla ännu mer av det är liksom en kunskap om hur vi säljer och ska vi. Skävi producera så måste lantbrukarna ha tillräckligt fåbetalt så att man kan skapa lönsamhet och utveckling. Och där tror jag det finns ett område att utveckla. Kanske med hjälp av att titta på andra länder med olika affärsmodeller, hur ägandet ser ut i lantbruks, företaget, strategier osv. Där kanske det kanske en kunskap som skulle behöva utvecklas för att vi ska öka produktionen. Jag tror det handlar om att de som är aktiva inom de gröna näringarna måste bli bättre på att samarbeta med andra aktörer utanför näringen.

Så kan det definitivt vara och jag tänker när vi nämnde. Tidigare rekord har verkligen växt i Sverige. Och en helt ny affärsmodell. Och som nu i KR har betydligt mycket för många lantbrukare. Kanske i vissa fall helt enkelt att man har lyckats överleva. Men det är ett exempel på en affärsmodell som inte fanns för fem år sedan, som genom digitalisering och lite nytänk och samarbete med i detta fall Finland har kommit till Sverige. Så det är väl ett exempel på hur man skulle kunna

tillföra ny kunskap för att öka lönsamhet och produktion.

En annan viktig del handlar om att få in ny kunskap och ny kompetens är ju rekrytering. Hur attraktivt det är att arbeta inom de gröna näringarna måste det vara bra. Det finns undersökningar gjorda av företag som skickar ut blanketter till tusentals människor där man kollar vad som är viktigt för kvinnor i 19 till 25 års åldern, dvs min generation och där är hållbarhet. Att det första är hållbart är lika viktigt som lönen för den här målgruppen och lantbruket i dag i Sverige är klassat som miljöfarlig miljöfarlig verksamhet och det är ganska mycket få media om lantbrukets klimatpåverkan och ett negativt perspektiv. Jag skulle säga att för att få in fler människor vill jag läsa agrara inriktningarna på gymnasiet och på universitet. Kanske för att arbeta med

med fötterna i myllan och faktiskt arbetar med forskning i de områdena så skulle vi nog behöva bli bättre på att kommunicera ut vad lantbruk är idag och vilken klimatnytta lantbruket gör, för det är viktigt för människor i min generation. Och jag är helt övertygad om att hade bara den här kunskapen som vi sitter inne på som arbetari branschen nått ut så hade det varit enklare att attrahera fler människor till alla olika delar i ledet av lantbruket. Jesper Håller du med om det som Elisabeth säger? Absolut. Det där är ju liksom någon form av grundläggande utmaning att att inte bara som lantbrukare utan även som rådgivare eller forskare eller producent. Alla vi som på något vis liksom jobbar med lantbruket. Hur får vi de bästa talangerna i Sverige att vilja vara verksamma inom de gröna näringarna på olika sätt? Och det visar att det är en fantastisk värld med många möjligheter och många lösningar på samhällsproblem. Så ja, stärka varumärket Svenskt lantbruk. Det är något som jag tror vi alla behöver jobba med och det är en överlevnadsfråga som verkligen handlar om pakis.

Då tror jag som Elisabeth inne på att tänka till på. Hur beskriver vi egentligen svenskt lantbruk? Fokuserar vi på problemen eller lyfter vi fram möjligheterna? Använder vi ord när vi pratar om lantbruk och hållbarhet? Det är en del. Men jag skulle ju också tycka att man ska prata mycket om att det här är

en karriärväg. Vi jobbar internationellt. Affärsmöjligheter och så vidare att det attraherar en viss typ av människor som skulle kunna finna mycket spännande att göra inom lantbruket.

Och det får faktiskt bli sista ordet i dagens avsnitt av podden Landet. Stort tack till Jesper Broberg Hushållningssällskapet för att du var med här! Tack också Elisabeth Hidén, LRF Ungdomen och Per Hansson, SLU kompetenscentrum företagsledning. Och tack till dig som har lyssnat. Hoppas att vi hörs igen i nästa avsnitt av podden Landet.